

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพ คุณค่าในตน กับความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาล ผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานคร*

Relationships between personal factors, personality, self esteem, and work happiness of staff nurses in intensive care units, government hospitals, Bangkok Metropolis

ศิริพันธ์ สอนสุทธิ์ ** ยุพิน อังสุโรจน์ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานคร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพ คุณค่าในตน กับความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ตลอดจนศึกษาตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพ คุณค่าในตน และความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และหาความเที่ยงได้เท่ากับ .92, .90 และ .90 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การจรรยา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 0.44$)

2. ปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์ กับความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานคร

3. บุคลิกภาพเปิดเผย บุคลิกภาพประนีประนอม บุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง บุคลิกภาพควบคุมตนเอง และบุคลิกภาพเปิดรับประสบการณ์ และคุณค่าในตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ ($r = .326, .341, .467, .474, .307$ และ $.594$, $p < .05$)

4. ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานครได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ คุณค่าในตน บุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง และบุคลิกภาพควบคุมตนเอง โดยร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 42.9 ($R^2 = .429$)

สมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐาน

$$Z_{\text{ความสุขในการทำงาน}} = .440 \cdot Z_{\text{คุณค่าในตน}} + .243 \cdot Z_{\text{บุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง}} + .113 \cdot Z_{\text{บุคลิกภาพควบคุมตนเอง}}$$

คำสำคัญ: บุคลิกภาพ คุณค่าในตน และความสุขในการทำงาน

* บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สนับสนุนทุนการวิจัย

* พย ม. พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

** Ph.D. รองศาสตราจารย์ และคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Abstract

The purposes of this research were to study the work happiness of staff nurse in intensive care units in government hospitals, Bangkok Metropolis, to investigate relationships between personal factors, personality, self esteem and work happiness of staff nurses in intensive care units and to search for the variables that could be able to predict work happiness of staff nurses in intensive care units. The research subjects were 315 staff nurse in intensive care units in government hospitals, Bangkok Metropolis. The research instruments were personal factors, personality, self esteem, and work happiness questionnaires. The content validity of questionnaires was conducted. The reliability was tested by Cronbach's alpha coefficients which were .92, .90, and .90, respectively. Statistical methods used to analyze the data included mean, standard deviation, contingency coefficients, Pearson's product moment correlation coefficients, and stepwise multiple regression analysis.

Major findings were as follows:

1. Work happiness of staff nurses in intensive care units in government hospitals, Bangkok Metropolis was at high level. ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 0.44$).

2. Personal factor which were age, status and level of education were not significant related to work happiness of staff nurses in intensive care units.

3. Extraversion, agreeableness, emotional stability, conscientiousness and openness to experience personality and self esteem were positive significant related to work happiness of staff nurses in intensive care units. ($r = .326$, $.341$, $.467$, $.474$, $.307$ and $.594$, respectively, $p < .05$).

4. Factors significantly predicted work happiness of staff nurses in intensive care units at the .05 level were self esteem, emotional stability personality and conscientiousness personality. The predictors accounted for 42.9 percents of the variance. ($R^2 = .429$).

$$Z_{\text{Work Happiness}} = .440 \cdot Z_{\text{Self Esteem}} + .243 \cdot Z_{\text{Emotional Stability}} + .113 \cdot Z_{\text{Conscientiousness}}$$

Keywords: Personality, self esteem and work happiness

Siriphun Somsuthi and Yupin Aungsuroch. Relationships between personal factors, personality, self esteem, and work happiness of staff nurses in intensive care units, government hospitals, Bangkok Metropolis. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. January – June, 2011; 12(1): 51 -57

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

จากการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูประบบสุขภาพเพื่อตอบสนองนโยบายบริการสาธารณสุข ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพการพยาบาลต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในระบบบริการพยาบาลตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งปัญหาการขาดแคลนพยาบาล จากข้อมูลพยาบาลวิชาชีพที่ลาออกจากราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีพยาบาลวิชาชีพลาออกในช่วงปี พ.ศ. 2544-2548 มีจำนวน 2,011 คน พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสังกัด สำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ลาออกในปี 2545-2547 เพิ่มขึ้นจาก 27 คน เป็น 50 คน และ 81 คนตามลำดับ¹ และในระหว่างปี 2548 – 2550 รวม 841 คน โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2550 มีจำนวนมากถึง 382 คน² และจากการลดกำลังการผลิตช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2542-2547 กระทรวงสาธารณสุขผลิตพยาบาลเพียงปีละ 1,500 คน³ ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนพยาบาลในภาครัฐ ทำให้มีข้อจำกัดด้านอัตรา

กำลังในการทำงาน และต้องปฏิบัติงานที่ไม่ใช่งานบริการพยาบาลโดยตรง ทำให้พยาบาลมีการระงับเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดความเครียดเหนื่อยล้า และเบื่อหน่ายในการทำงาน ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง และไม่มีความสุขในการทำงาน จากการศึกษาความสุขในการทำงานของพยาบาล พบว่าความสุขในการทำงานของพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง^{4,5} ส่งผลให้เกิดความคิดที่จะลาออกจากงาน เปลี่ยนงาน ย้ายที่ทำงานและการลาออกจากราชการตามมาในที่สุด⁶

หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานคร ลักษณะการปฏิบัติงานมีความแตกต่างจากหอผู้ป่วยทั่วไป เนื่องจากต้องให้การดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บป่วยรุนแรง มีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตได้ง่าย⁷ พยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักต้องมีความเชี่ยวชาญและความชำนาญการในการให้การพยาบาล การใช้เครื่องมืออุปกรณ์การช่วยชีวิตต่างๆ และทักษะในการสังเกตอาการการเปลี่ยนแปลง สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้

ถูกต้องรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ต้องทำงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน จึงต้องมีมนุษยสัมพันธ์ ใจเย็น มีความอดทน ให้ความร่วมมือ และมีความมุ่งมั่นในการทำงาน จากภาระหน้าที่ดังกล่าว ทำให้พยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ต้องใช้ความพยายามสูงในทุกด้านของการทำงาน ในขณะที่บรรยากาศในการทำงาน ทำให้เกิดความเครียดและความกดดันในการทำงานสูง ทำให้มีพยาบาลย้าย และลาออกจากงานทุกปี ทำให้องค์การต้องเสียทรัพยากรบุคคลที่สำคัญและต้องใช้ต้นทุนสูงในการผลิตบุคลากรใหม่ ที่มีความพร้อมปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักให้มีประสิทธิภาพได้ตามเดิม ดังนั้นหากพยาบาลมีความสุขในการทำงานแล้วนั้นย่อมทำให้ผลงานออกมาดี มีประสิทธิภาพ องค์การมีความก้าวหน้า และบุคลากรเกิดความยึดมั่นผูกพันในองค์การ

จากแนวคิดของ Furnham and Cheng⁸ พบว่าปัจจัยทำนายความสุขของบุคคล ได้แก่ ความแตกต่างส่วนบุคคล บุคลิกภาพ และคุณค่าในตน โดยความแตกต่างส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา และFurnham and change⁹ กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ใช้เป็นปัจจัยในการทำนายความสุขของบุคคล เนื่องจากบุคลิกภาพทำให้บุคคลมีลักษณะในการทำงานแตกต่างกันและมีส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความสุขในการทำงานแตกต่างกัน ประกอบด้วย บุคลิกภาพเปิดเผย บุคลิกภาพประนีประนอม บุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง บุคลิกภาพควบคุมตนเอง และบุคลิกภาพเปิดรับประสบการณ์ โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการ เกิดแรงจูงใจในการทำงาน เกิดความสำเร็จและความพึงพอใจในงาน และFurnham and change^{8,9} พบว่าคุณค่าในตนใช้เป็นปัจจัยทำนายความสุขของบุคคล โดยคุณค่าในตนเป็นลักษณะความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อให้เกิดความมั่นใจในการเผชิญอุปสรรคต่างๆ ทำให้สามารถทำงานได้บรรลุผล เกิดความสุขในการทำงาน ความสุข ตามแนวคิดของ Furnham and Brewin¹⁰ มีองค์ประกอบ 3 ด้านคือ คือ ความสนุกสนาน (Enjoyment) ความสำเร็จและความพึงพอใจ (Achievement and Satisfaction) และความสุขใจและความสุขกาย (Vigour and Health) ความสุขมีทั้งความสุขในตนเอง ความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ความสุขในการเรียน และความสุขในการทำงาน งานเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชีวิตมีสุขได้ เนื่องจากชีวิตส่วนใหญ่ของคนอยู่กับการทำงาน การทำให้ชีวิตมีความสุขต้องทำงานอย่างมีความสุขด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา บุคลิกภาพ คุณค่าในตน กับ

ความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานคร จากตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพ และคุณค่าในตน

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบบรรยาย (Descriptive research) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพ คุณค่าในตน กับความสุขในการทำงาน และศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ พยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานคร แบ่งตามส่วนราชการได้ 5สังกัด รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,282 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลประจำการ ที่ปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักโรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานคร มาอย่างน้อย 1 ปี ผู้วิจัยเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) และใช้สูตร Yarnane¹¹ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 305 คน และเพิ่มแบบสอบถามอีกร้อยละ 10 ของกลุ่มตัวอย่างจริง รวมทั้งสิ้น 335 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม 1 ชุด มี 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยวิกฤต โดยมีลักษณะข้อคำถามให้เลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ผู้วิจัยปรับปรุงจากเครื่องมือวัดบุคลิกภาพ (IPIP Scales)¹² สอดคล้องตามแนวคิดของ Furnham and Cheng⁸ และมีการนำมาใช้โดย วรรณฤดี เชาว์ศรีกุล¹³ ประกอบด้วย บุคลิกภาพเปิดเผย บุคลิกภาพประนีประนอม บุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง บุคลิกภาพควบคุมตนเอง และบุคลิกภาพเปิดรับประสบการณ์ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .77, .70, .73, .75 และ .77

ส่วนที่ 3 คุณค่าในตนของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้น ตามแนวคิดของ Coopersmith¹⁴ ประกอบด้วย ด้านการมีความสำคัญ ด้านการมีความสามารถ ด้านการมีคุณค่าความดี และด้านการมีอำนาจ โดยปรับให้สอดคล้องกับบริบทของพยาบาลประจำการในหน่วยอภิบาล

ผู้ป่วยหนัก มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.90

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความสุขในการทำงาน ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นเอง ตามแนวคิดของ Furnham and Brewin¹⁰ ประกอบด้วย ด้านความสนุกสนาน ด้านความสำเร็จและความพึงพอใจ ด้านความสุขใจและความสุขกาย มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้บริหารของฝ่ายการพยาบาลแต่ละโรงพยาบาล เพื่อขออนุญาตส่งแบบสอบถามไปยังบุคลากร โดยส่งแบบสอบถามออกไปจำนวน 335 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์สามารถนำไปวิเคราะห์ได้ จำนวน 315 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การจรรณ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก มีอายุเฉลี่ย 31.56 ปี มีอายุอยู่ในช่วง 26 - 30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34 มีสถานภาพสมรสเป็นโสดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.10 ระดับการศึกษา อยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.20

2. การวิเคราะห์บุคลิกภาพ พบว่า บุคลิกภาพของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง ($\bar{X} = 3.18 - 3.80$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า บุคลิกภาพบุคลิกภาพประนีประนอม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมาคือ บุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง และบุคลิกภาพควบคุมตนเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.61$ และ 3.60) ส่วนบุคลิกภาพที่มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลางคือ บุคลิกภาพเปิดเผย และบุคลิกภาพเปิดรับประสบการณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.18$)

3. การวิเคราะห์คุณค่าในตน พบว่า คุณค่าในตนของพยาบาล

ประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าคุณค่าในตนด้านคุณงามความดีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือคุณค่าในตนด้านการมีความสำคัญ มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.90$) ส่วนคุณค่าในตนด้านการมีอำนาจ และด้านการมีความสามารถมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.71$ และ 3.61)

4. การวิเคราะห์ความสุขในการทำงาน พบว่า ความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยที่ด้านความสำเร็จและความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมาคือ ด้านความสนุกสนาน ($\bar{X} = 3.69$) ส่วนด้านความสุขใจและความสุขกายมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.53$)

5. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การจรรณหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานโดยรวมของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพควบคุมตนเอง บุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง บุคลิกภาพประนีประนอม บุคลิกภาพเปิดเผย และบุคลิกภาพเปิดรับประสบการณ์ ของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความสุขในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .474, r = .467, r = .341, r = .326$ และ $r = .307$) และ คุณค่าในตนของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง กับความสุขในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .594$)

7. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอยค่าอำนาจการพยากรณ์ (R^2) และทดสอบความมีนัยสำคัญของการอำนาจการพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น (R^2 change) ในการพยากรณ์ความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โดยวิธี Stepwise

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ถูกคัดเลือก

ลำดับขั้นตัวแปรพยากรณ์	R	R^2	R^2 change	F	p-value
1. คุณค่าในตน	.594	.353	.353	170.870	.000
2. คุณค่าในตน และบุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง	.649	.421	.068	36.546	.000
3. คุณค่าในตนบุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง และบุคลิกภาพควบคุมตนเอง	.655	.429	.008	4.225	.041

8. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ในรูปคะแนนดิบ (b) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรพยากรณ์ (SEb) และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) โดยใช้วิธี Stepwise

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
คุณค่าในตน	.594	.070	.440	8.513	.000
บุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง	.901	.185	.243	4.867	.000
บุคลิกภาพควบคุมตนเอง	.390	.190	.113	2.056	.041
Overall F = 77.790	SEb.est = 6.636	Constant = 7.451			
R = .655	R ² = .429	Adjust R ² = .008			

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า ความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐ ในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.67$) อธิบายได้ว่า พยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก มีเจตคติที่ดีต่องาน รู้สึกว่างานมีคุณค่า การได้ช่วยเหลือผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะวิกฤต ให้ออกชีวิตและกลับคืนสู่การมีคุณภาพชีวิตดังเดิม นับว่าเป็นรางวัลของชีวิต เป็นความท้าทาย และการปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ เกิดผลลัพท์ดีตามที่คาดหวัง ทำให้เกิดความรู้สึกรักพอใจ และรู้สึกประสบความสำเร็จในการทำงาน ในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักนั้นต้องมีการทำงานที่ดี จึงจะทำให้งานราบรื่นไม่ติดขัด การให้และได้รับความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาในการทำงาน จะทำให้เกิดความรักและความผูกพันอันดีต่อกัน เกิดความเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย อภิชียมลคล และคณะ¹⁵ พบว่า การมีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่ดี เป็นองค์ประกอบของการมีความสุขในชีวิตทุกๆ ด้าน การส่งเสริมให้บุคลากรได้ตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี คำนึงถึงสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน จะนำมาซึ่งการมีความสุขในการทำงานด้วย

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ไม่มีความสัมพันธ์ กับความสุขในการทำงานของพยาบาล เนื่องจากหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานชัดเจน มีการทำงานเป็นทีม ทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน อีกทั้งโรงพยาบาลรัฐสนับสนุนให้มีความก้าวหน้า สวัสดิการ การดูแลสุขภาพเท่าเทียมกัน ทำให้ความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการด้านอายุนั้นไม่ต่างกัน⁶

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของพยาบาล พบว่าผู้ที่มีสถานภาพโสดหรือคู่ต่างมีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน อาจต่างได้รับการสนับสนุนทางสังคม มีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวระหว่างพ่อแม่ พี่น้อง และสัมพันธ์ภาพในที่ทำงานจากเพื่อนร่วมงาน⁶ ทำให้ความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการด้านสถานภาพสมรสนั้นไม่ต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของพยาบาล เนื่องจากการปฏิบัติงานใน

หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ต้องอาศัยประสบการณ์ และการได้ฝึกฝนปฏิบัติงานอยู่เป็นประจำ จึงจะทำให้เกิดความชำนาญในการทำงานได้ และในปัจจุบันการเปิดอบรมหลักสูตรเฉพาะทางผู้ป่วยหนัก/วิกฤต และการอบรมระยะสั้นต่างๆ มีมาก ทำให้พยาบาลต่างสนใจเข้าศึกษาอบรม และสนใจเข้าศึกษาในระดับที่สูงขึ้นน้อยลง

บุคลิกภาพประนีประนอมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานของพยาบาล ในระดับปานกลาง ($r = .341$) อธิบายได้ว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพประนีประนอมทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย มีความสุภาพอ่อนโยน หลีกเลี่ยงการเป็นศัตรูกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นในการทำงาน ทำให้งานประสบความสำเร็จ และทำงานอย่างมีความสุข^{8, 16}

บุคลิกภาพอารมณ์มั่นคงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานของพยาบาล ในระดับปานกลาง ($r = .467$) บุคลิกภาพอารมณ์มั่นคงจะเป็นผู้ที่มีอารมณ์นิ่งสงบ จิตใจอยู่ในสภาพสมดุล มีความยืดหยุ่นสูง และสามารถจัดการกับความเครียดที่เกิดจากการทำงานได้ดี การมีบุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง จะทำให้ทำงานได้อย่างมีความสุข เนื่องจากสามารถปรับตัวในการทำงาน มีความมั่นใจในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่างๆ

บุคลิกภาพควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานของพยาบาล ในระดับปานกลาง ($r = .474$) บุคลิกภาพควบคุมตนเอง เป็นบุคลิกภาพที่มีความรับผิดชอบ มีการวางแผนในการทำงาน มุ่งความสำเร็จของงาน ชยัน ทำให้เกิดความไว้วางใจในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เกิดการทำงานเป็นทีม ทำให้งานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด นำมาซึ่งความสุขในการทำงาน

บุคลิกภาพเปิดเผยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานของพยาบาล ในระดับปานกลาง ($r = .326$) ลักษณะงานของพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก จำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างทีมงาน บุคคลที่มีบุคลิกภาพเปิดเผยจะทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ร่วมงานดี เกิดการสื่อสารที่มีความหมายและมีประสิทธิภาพ ช่วยลดความขัดแย้ง ทำให้ทำงานได้ราบรื่นมีความสุขในการทำงาน

บุคลิกภาพเปิดรับประสบการณ์มีความสัมพันธ์ทางบวก กับ ความสุขในการทำงานของพยาบาล ในระดับปานกลาง ($r = .307$) บุคคลที่มีบุคลิกภาพเปิดรับประสบการณ์จะเป็นผู้มีจิตนาการสูง มีไหวพริบไหวพริบปฏินาต มีความคิดสร้างสรรค์ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ง่าย Alder¹⁷ กล่าวว่าผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะเป็นผู้มีความมั่นใจ กล้าคิด กล้าที่จะแตกต่าง ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง

คุณค่าในตนของพยาบาลประจำการ มีความสัมพันธ์กับ ความสุขในการทำงานของพยาบาล ในระดับปานกลาง ($r = .594$) การที่พยาบาลมีคุณค่าในตนสูง ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ในวิชาชีพ บุคคลที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนสูง จะเป็นคนที่มุ่งหวังต่อความสำเร็จ มีความพยายามสูง เชื่อมั่นในความสามารถและการตัดสินใจของตนเอง มีความเข้าใจตนเองและสามารถควบคุมตนเองได้ บุคคลที่มีคุณค่าในตนสูงจะเป็นผู้ที่มีความสุขในชีวิต และทำงานได้อย่างมีความสุข¹⁸

คุณค่าในตน บุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง และบุคลิกภาพควบคุมตนเอง สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสุขในการทำงานของพยาบาล ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 42.9 การมีคุณค่าในตนของพยาบาล ทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และในงานที่ทำ มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดความพึงพอใจและความสำเร็จในงาน ส่วนบุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง จะทำให้สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง ไม่หงุดหงิดง่าย สุขุมเยือกเย็น มั่นใจในการกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการทำงาน และไม่หวั่นไหวกับความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นในการ

ทำงาน และบุคคลที่มีบุคลิกภาพควบคุมตนเองจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีความละเอียดรอบคอบ มีวินัยในตนเอง มีความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ และยุติธรรม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ:

ข้อเสนอแนะผลการวิจัย

1. จากการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง และบุคลิกภาพควบคุมตนเองสามารถเป็นตัวทำนายความสุขในการทำงานของพยาบาลได้ ดังนั้นผู้บริหารทางการพยาบาลควรเลือกบุคคลที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับงาน เพื่อความสุขในการทำงาน และการคงอยู่ของพยาบาลต่อไป

2. จากการวิจัยพบว่าค่าในตนของพยาบาลสามารถเป็นตัวทำนายความสุขในการทำงานของพยาบาลได้มากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารทางการพยาบาลควรส่งเสริมให้พยาบาลมีคุณค่าในตน จะทำให้พยาบาลมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพทุ่มเทเพื่องาน และองค์การ อันเป็นประโยชน์ต่อองค์การต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาความสุข หรือความไม่สุขในการทำงานของพยาบาลประจำการในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพต่อไป

2. นำปัจจัยทำนายที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ คุณค่าในตน บุคลิกภาพอารมณ์มั่นคง บุคลิกภาพควบคุมตนเอง ไปศึกษาวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาความสุขในการทำงานของพยาบาลต่อ

เอกสารอ้างอิง

1. กฤษดา แสงวดี. สถานการณ์กำลังคนพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข. 2550; 2(1): 40-46.
2. ไชยา สะสมทรัพย์. วัธรสมองโหลระบาศ โรงพยาบาลรัฐ. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://www.sentangonline.com/sentangthai>. 2551. (2/11/2008)
3. วิจิตร ศรีสุพรรณ. สถานการณ์กำลังคนสาขาพยาบาลศาสตร์. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.tne.or.th/file__attack/30 sep 200819-attachfile 1222760239.pdf. 2551. (2/11/2008)
4. จงจิต เลิศทวีชัยมงคล และยุพิน อังสุโรจน์. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การได้รับการเสริมพลังอำนาจในงาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ. วารสารสภาการพยาบาล. 2546;19 (2): 26-38.
5. ปิติมา ฉายโสภาส. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความเข้มแข็งในการมองโลกการสนับสนุนทางสังคม กับความสุขสมบูรณ์ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2546.
6. กัลยารัตน์ อ่องคณา. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้คุณค่าในตน สภาพแวดล้อมในงาน กับความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2549.

7. นฤมล กิจจนาพันธ์. ตัวประกอบสมรรถนะพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยภาวะวิกฤต โรงพยาบาลของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2540.
8. Furnham, A., Cheng, H. Personality, self-esteem, and demographic prediction of happiness and depression. *Personality and Individual Difference*. 2003; 34: 921 - 941.
9. Furnham, A., Cheng, H. Personality as predictor of mental health and happiness in the East and West. *Personality and Individual Difference*. 1998; 27: 395 - 403.
10. Furnham, A., Brewin, C. J. Personality and happiness. *Personality and Individual Difference*. 1990; 11: 1093 -1096.
11. Yamane, T. Statistics: An introduction analysis. 3rd ed. New York: Harper & Row. 1973.
12. Goldberg, I. R. Intimational personality Item Pool: A scientific collaboratory for the Development of advanced measures of personality and other individual differences. 1999. Available from: <http://pip.ori.org/ipip>. (2008, 06, 8)
13. วรณฤดี เซาว์ศรีกุล. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ ความสามารถในการทำงาน ความหลากหลายในบทบาท และความยืดหยุ่นของทีม กับประสิทธิผลของทีมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพงานห้องผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลศูนย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2544.
14. Coopersmith, S. SEI Self esteem inventory. 2nd ed. California: consulting Psychologicology Press. 1984.
15. อภิชัย มลคณ และคณะ. การศึกษาดัชนีวัดความสุขคนไทย. ขอนแก่น: โรงพิมพ์พระธรรมขรรค์. 2544.
16. Jenifer, P., Monroe, A., Bruch., Richard, H. and Haase. Role of perfectionism and Five- Factor model trait in career decision. *Personality and Individual Difference*. 2008; 45: 811 - 815.
17. นิรมล พิมน้ำเย็น. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การเห็นคุณค่าในตน สภาพแวดล้อมในการทำงาน กับผลผลิตของความคิดสร้างสรรค์ ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2546.
18. มานิตย์ สะสมทรัพย์. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีคุณค่าในตน บรรยากาศจริยธรรมในการทำงาน กับความพึงพอใจในงานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเอกชนในกำกับ มูลนิธิ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2547.